

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME
DE VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Definitieve goedkeuring van de ontwerpteksten van de nieuwe energiebeleidsovereenkomsten voor Vlaamse energie-intensieve ondernemingen (VER-bedrijven en niet VER-bedrijven) – periode 2023 – 2026

Samenvatting

De speerpunt van het energiebeleid voor de Vlaamse energie-intensieve ondernemingen zijn de vrijwillige energiebeleidsovereenkomsten, die ervoor zorgen dat de Vlaamse energie-intensieve ondernemingen vooraanstaand zijn en blijven op gebied van energie-efficiëntie. Het Regeerakkoord vermeldt dat, omwille van het succes uit het verleden, deze vrijwillige energiebeleidsovereenkomsten verlengd zullen worden. In voorliggend ontwerp van nieuwe energiebeleidsovereenkomsten wordt invulling gegeven aan het regeerakkoord. De energiebeleidsovereenkomsten worden verlengd voor de periode 2023 – 2026. Het ambitieniveau van de nieuwe energiebeleidsovereenkomsten wordt opgetrokken. De doelgroep van de energiebeleidsovereenkomsten wordt verbreed naar alle energie-intensieve ondernemingen. Daarnaast wordt de definitie van rendabele maatregelen verstrengd. Verder vindt er ook een verbreding plaats naar zowel het thema rond warmtevraag en restwarmteaanbod, als naar het klimaatthema.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

BELEIDSDOMEINEN: Omgeving & Economie, Wetenschap en Innovatie

BELEIDSVELDEN: Energie & Economie

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het advies van de Inspectie van Financiën werd op 20 juni 2022 verkregen.

Het begrotingsakkoord werd op 1 juli 2022 verkregen.

De eerste principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering werd op 8 juli 2022 gegeven.

Het advies SERV werd op 29 augustus 2022 verkregen.

Het advies MINARAAD werd op 28 september 2022 verkregen.

De bespreking van de ontwerpteksten energiebeleidsovereenkomst in het Vlaams Parlement werd 26 oktober 2022 gehouden.

2. INHOUD

A. INLEIDING

Op 8 juli 2022 hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan de ontwerpen van energiebeleidsovereenkomsten voor Vlaamse energie-intensieve ondernemingen (VER-bedrijven en niet VER-bedrijven) – periode 2023 – 2026 (VR 2022 0807 DOC.0803/1).

De Vlaamse minister, bevoegd voor het energiebeleid, werd gelast over voornoemde energiebeleidsovereenkomsten het advies in te winnen van de SERV en de Minaraad, met het verzoek hun advies te verstrekken binnen een termijn van dertig dagen.

De Vlaamse minister, bevoegd voor het energiebeleid, werd gelast voornoemde energiebeleidsovereenkomsten over te maken aan het Vlaams Parlement voor bespreking.

B. ADVIES SERV

Op 29 augustus 2022 heeft de SERV aan de Vlaamse minister bevoegd voor het energiebeleid laten weten beslist te hebben om niet in te gaan op deze adviesvraag.

C. ADVIES MINARAAD

Het advies MINARAAD werd op 28 september 2022 verkregen.

Minaraad gaf aan uiteenlopende basisvisies te hebben, die als volgt werden samengevat:

- *Sommige raadspartners zien de EBO als een volwaardig en vruchtbaar energie-efficiëntie-instrument en dus niet als een (onderdeel van een) klimaatinstrument. Met deze visie wordt evenwel niet uitgesloten dat klimaat een onderdeel kan zijn van de EBO. Vermits klimaatinvesteringen een afschrijving tot 40 jaar met zich kunnen meebrengen, wordt de looptijd van een EBO als niet compatibel gezien met het doen doorvoeren van klimaattransitiemaatregelen. Verder merken deze raadspartners op dat het opgekrikt ambitieniveau in de huidige fase wel erg uitdagend wordt, gelet op de huidige energieprijzen.*
- *Andere raadspartners vinden dat het laaghangend fruit reeds geplukt is wat betreft investeringen in energie-efficiëntie in de industrie. Daarmee samenhangend zou het EBO-instrument volgens deze partners moeten evolueren in de richting van een klimaatinstrument met de focus op CO₂-reductie en procestransformatie. Deze partners vinden ook dat de EBO's integraal de agenda/doelstellingen van de "klimaatsprong industrie" zou moeten dienen.*

In zowel het Vlaams Regeerakkoord als voorliggend ontwerpbesluit wordt eerder de eerste visie vooropgesteld.

Het verbeteren van de energie-efficiëntie binnen de Vlaamse energie-intensieve industrie blijft een belangrijke doelstelling van de nieuwe energiebeleidsovereenkomsten. Het ambitieniveau wordt opgetrokken. De definitie van rendabele maatregelen wordt verstrengd met 2%. Bedrijven zullen dus méér en sneller investeringen moeten doen in energiebesparing. Tegelijkertijd worden de nieuwe energiebeleidsovereenkomsten verbreed met een klimaatcomponent, zowel bij de niet VER-bedrijven via de klimaataudit, als bij de VER-bedrijven via de klimaatroadmap.

Daarnaast zijn er door de MINARAAD enkele gemeenschappelijke aanbevelingen geformuleerd:

Positieve evolutie

“De Minaraad staat positief tegenover het opgekrikt ambitieniveau van de ontwerpteksten van de EBO 2023-2026 en dit met betrekking tot de volgende aspecten:

- Verlagen grenzen voor een rendabele investeringen: 12% IRR voor VER-bedrijven en 10,5% IRR voor niet VER-bedrijven.*
- Thematische verbreding naar klimaatmaatregelen: een klimaat-roadmap bij VER-bedrijven en klimaat-audit bij niet VER-bedrijven. Verder worden er nog een aantal mechanismen in de EBO-ontwerptekst opgenomen die alleszins niet verhinderen dat klimaattransitietechnologie (op langere termijn) zou ingezet worden.*
- Thematische Verbreding naar warmtevraag en aanbod restwarmte: potentieelstudies voor kwalitatieve warmtekrachtkoppeling en koude- en warmtenetten.*

Tot slot wenst de Raad zijn appreciatie te uiten te aanzien van het degelijk werk van het Verificatiebureau.”

Het wordt geapprecieerd dat ondanks de tegenstelde basisvisies binnen Minaraad er een positieve consensus is rond het ambitieniveau van de EBO. Het Verificatiebureau is cruciaal voor de goede uitvoering van de EBO, deze appreciatie zal zeker aan hen doorgegeven worden.

Transparantie klimaatroadmaps

In de ontwerpteksten van de EBO 2023-2026 wordt vooropgesteld dat de VER-bedrijven verplicht een klimaat-roadmap zouden opstellen (binnen de 24 maanden na datum van inwerkingtreding van de nieuwe EBO). Deze klimaat-roadmap zou vervolgens gevalideerd moeten worden door het Verificatiebureau. Omwille van de problematiek van het delen van vertrouwelijke gegevens, zouden de individuele klimaat-roadmaps niet bekend gemaakt worden.

In bijlage 10 ‘Individuele of cluster-klimaat-roadmap’ staat vermeld dat het Verificatiebureau ten laatste 36 maanden na de start van de EBO een rapport opstelt dat “de geaggregeerde output bevat”. “Dit rapport van het Verificatiebureau wordt door de Vlaamse Overheid verwerkt tot een publiek rapport met geaggregeerd cijfermateriaal en geaggregeerde randvoorwaarden en drempels”.

De Minaraad is tevreden over deze stap voorwaarts inzake transparantie en vraagt dat de volgende zaken hieraan toegevoegd worden:

- Streefdoelen;*
- Scenario’s;*
- Doorkijk naar een volgende EBO-periode en/of link met het breder industrieel klimaattransitiebeleid, namelijk de zogenaamde ‘klimaatsprong’.*

In het publiek rapport met geaggregeerd cijfermateriaal en geaggregeerde randvoorwaarden en drempels zullen ook de geaggregeerde streefdoelen opgenomen worden. De scenario’s bevatten bedrijfsspecifieke en vertrouwelijke informatie, waardoor publicatie van de scenario’s de vertrouwelijkheid van de gegevens in gevaar brengt. Er wordt ook gepeild naar nood aan infrastructuur, bijzondere grondstoffen en energiedragers. Het is evident en zelfs uitdrukkelijk de bedoeling dat het rapport met onderscheiden drempels, randvoorwaarden en beleidsmatige knelpunten behandeld wordt door het permanent overlegorgaan dat de industriële klimaatsprong opvolgt.

Tot slot beveelt Minaraad aan dat de uitvoering van zowel het klimaatplan als de klimaat-roadmap besproken moeten worden op de ondernemingsraad – net zoals het geval is bij de

uitvoering van het energieplan. Dit zou kunnen stimuleren dat werknemers beter betrokken worden bij de (klimaat)toekomstplannen van de onderneming waarvoor ze werken.

Niet VER-bedrijven zullen een energie- en klimaataudit moeten uitvoeren en een energieplan opstellen. Er is geen verplichting om een klimaatplan op te stellen. Een klimaatplan kan bijgevolg ook niet verplicht besproken worden op de ondernemingsraad.

Ook de klimaatroadmap verplicht laten bespreken op de ondernemingsraad valt buiten de hoofddoelstelling van de EBO. VER-bedrijven hebben bij het opstellen van een klimaatroadmap ook de keuze om hun klimaatroadmap op vestigingsniveau of geografisch clusterniveau op te stellen.

Het staat de leden van ondernemingsraad uiteraard wel vrij om toelichting te vragen, en het lijkt logisch dat de ondernemingsleiding ervoor kiest om hierop in te gaan, of uit eigen initiatief een aantal belangrijke strategische oriëntaties te delen.

Contacten met maatschappelijke organisaties

“Gelet op de taken van de commissie EBO, waarbij ook het onderhouden van contacten met maatschappelijke organisaties is opgenomen, pleit de Minaraad voor een gedachtewisseling over het jaarverslag tussen de commissie EBO en maatschappelijke organisaties – zoals bv. met de organisaties opgenomen in de Minaraad.”

Zoals opgenomen in artikel 5 van de EBO-tekst, is het de taak van de Commissie EBO om contacten met maatschappelijke organisaties te onderhouden. Indien een maatschappelijke organisatie een vraag om uitleg of gedachtewisseling over het jaarverslag uit, dan kan hier bijgevolg op ingegaan worden.

Evaluatie voor nieuwe EBO na 2026

De Minaraad stelt voor een evaluatiemoment in te lassen voor het EBO-instrument. Gezien de geplande duurtijd van de voorgestelde EBO-periode (4 jaar), zou dit best gebeuren in het derde jaar (eind 2025). Alzo kan een algemene evaluatie gemaakt worden van de vorige EBO-periodes) alsook leerlessen meegenomen worden over hoe het instrument de volgende 4 jaar (beter) kan ingezet worden en de link met de “klimatsprong industrie” verbeterd kan worden. Daarnaast kunnen ook de geldende energieprijzen mee opgevolgd en eventueel in rekening worden gebracht.

In het kader van deze evaluatie en ter voorbereiding van de volgende EBO (na 2026), vraagt de Minaraad om te onderzoeken in hoeverre het ambitieniveau opnieuw kan opgetrokken worden – waarbij wel een onderling evenwicht bewaakt moet worden in de gezamenlijke evolutie van het beoogde ambitieniveau enerzijds en anderzijds van de tegenprestaties van de Vlaamse Overheid.

Bij het huidige voorstel voor de verlenging en verbreding van de EBO is er via een overlegtraject tussen verschillende entiteiten van de Vlaamse Overheid (VEA, Departement Omgeving (Dienst Energie, Klimaat en Groene Economie), VLAIO, EWI, OVAM, Landbouw en Visserij) geëvalueerd in welke mate het ambitieniveau opgetrokken kon worden en met welke componenten de EBO verbreed kan worden, waarbij tevens het evenwicht tussen engagement en tegenprestatie bewaard blijft. Dit resulteerde in een conceptnota over de verlenging en verbreding van de energiebeleidsovereenkomsten, opgesteld door het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA). Op basis van deze conceptnota werd een overlegtraject opgestart met de betrokken federaties. Een dergelijke aanpak werd dus reeds toegepast en kan ook herhaald worden in de toekomst.

De link met de industriële klimatsprong via het geaggregeerd rapport van het Verificatiebureau over onderscheiden drempels, randvoorwaarden en beleidsmatige knelpunten werd eerder al toegelicht.

D. BESPREKING VLAAMS PARLEMENT

Op woensdag 26 oktober 2022 hield de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie naar aanleiding van het ontwerp van energiebeleidsvereenkomst met de energie-intensieve industrie een gedachtewisseling met de Vlaamse minister bevoegd voor energie, Zuhair Demir en met de Vlaamse minister bevoegd voor economie, Jo Brouns. De ministers lichtten de visie van de Vlaamse Overheid toe.

E. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Er werd één wijziging aan de ontwerpteksten EBO doorgevoerd ten opzichte van de versies van de eerste principiële goedkeuring: in artikel 11, lid 1 werd de uitzonderingsbepaling rond het niet vrijstellen van de EBO-bedrijven voor de op stapel staande PV-verplichtingen voor ondernemingen herschreven naar aanleiding van de tweede principiële goedkeuring hiervan door de Vlaamse Regering op 21 oktober 2022. Het betreft hier louter een aanpassing ter verdere specificering van een al ingeschreven uitzonderingsbepaling. Dit is geen inhoudelijke wijziging aan de ontwerpteksten EBO.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Aangezien er aan de ontwerpteksten geen inhoudelijke wijzigingen ten opzichte van de eerste principiële goedkeuring werden aangebracht, is er geen bijkomende impact op de begroting voor de Vlaamse overheid.

B. ESR-TOETS

Aangezien er aan de ontwerpteksten geen inhoudelijke wijzigingen ten opzichte van de eerste principiële goedkeuring werden aangebracht, is er geen bijkomende impact op de ESR.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Aangezien er aan de ontwerpteksten geen inhoudelijke wijzigingen ten opzichte van de eerste principiële goedkeuring werden aangebracht, is er geen bijkomende impact op het personeel van de Vlaamse Overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Aangezien er aan de ontwerpteksten geen inhoudelijke wijzigingen ten opzichte van de eerste principiële goedkeuring werden aangebracht, is er geen bijkomende impact op de lokale en provinciale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Na de definitieve goedkeuring van de ontwerpteksten van de nieuwe energiebeleidsovereenkomsten zullen de betrokken partijen kunnen toetreden tot de nieuwe energiebeleidsovereenkomsten. Voor de ondernemingen uit de doelgroep zal dit gebeuren door het ondertekenen en bezorgen van de Verklaring van Deelname aan de Commissie EBO. De sectororganisaties ondertekenen en bezorgen hun Verklaring van Deelname aan de Vlaamse minister, bevoegd voor de energie, en de Vlaamse minister, bevoegd voor de economie.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar definitieve goedkeuring te hechten aan de ontwerpteksten van de nieuwe energiebeleidsovereenkomsten voor Vlaamse energie-intensieve ondernemingen (VER-bedrijven en niet VER-bedrijven);
2. de Vlaamse minister, bevoegd voor de energie, en de Vlaamse minister, bevoegd voor de economie, te gelasten om namens de Vlaamse Regering de energiebeleidsovereenkomsten, vermeld in punt 1, te ondertekenen.

De Vlaamse minister van Handhaving en Justitie, Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhal DEMIR

De Vlaamse Minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw

Jo BROUNS

Bijlagen

1. Ontwerpteksten van de energiebeleidsovereenkomsten
2. Het advies van de SERV d.d. 29 augustus 2022
3. Het advies van de Mineraad d.d. 28 september 2022